

DE TRAM

KATHOLIEK VOLKSBLAD VAN SINT-TRUIDEN

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar, voorop betaalbaar.
Het heele jaar door worden abonnementen aangenomen, voor 't zelfde welke tijdruimte, aan 5 c. per nummer berekend.

Artikelen en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór den Woensdag avond, aan 't Redactiecomité van *De Tram*, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.

SINTE-LUTGARDIS' DRUKKERIJ
JOS. LEENEN
Eigenaar-Uitgever van *DE TRAM*
HAMELSTRAAT, 13, SINT-TRUIDEN

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel.
RECLAMEN : 25 c. — Lange of dikwijls te herhalen annonces, per accoord.
Aankondigingen en reclamen worden aangevaard tot *Vrijdag 's avonds*.

Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelast. — Alle drukwerken worden er gratis opgesteld of vertaald, volgens het geval.

Nieuwjaar nadert.

Wij vernemen uit goede bron, dat zekere rijke voorstanders van *De V. Burger* dit uiterst gevaarlijk blaadje gratis voor niets in de herbergen van de stad en van de dorpen des kantons zenden, ja, het zelfs in katholieke herbergen vrijwillig vergeten.

Wij vragen aan de bemiddelde katholieken, dat zij ook voorstanders zouden willen wezen van de twee St-Truidensche katholieke weekbladen in de herbergen van hunne gemeente.

Poets wederpoets!
NB. Onze kolommen staan open voor de onderschrijvingen, hoe gering zij ook wezen.

Alwie een abonnement op *DE TRAM* neemt voor 't jaar 1898, ontvangt van nu af tot Nieuwjaar ons blad kosteloos.

Is men verplicht een katholiek blad te ondersteunen?

Ja; dat is voor ons klaar en duidelijk. Zoo schijnt het echter niet voor iedereen. Daar zijn menschen, die geld in overvloed bezitten, en die zich de weelde niet durven verschaffen een goed dagblad, of wel een goed weekblad te hebben en geldelijk te ondersteunen. Trachten aan zulke gierigaards te bewijzen, dat zij meer geld moeten uitgeven, dat is beter aan de galg gesmeerd.

Anderen, zoo rijk als water diep, hebben nauwelijks een dagblad en fatsoenshalve ook nog het eene of andere plaatselijk blad, slechts om te weten wat er in en buiten het land of in hunne geboorteplaats en omstreken gebeurt. Maar een blad ondersteunen, katholieke bladen verspreiden, dat zullen zij niet.

Doen deze lieden hunnen plicht? Geenszins. De kleinste rentenier, de kleine burger of ambtenaar neemt ook het een of het ander blad om wat nieuws te weten, hunne beurs laat hun niet meer toe.

Maar de rijken, die vrekken weten nochtans wel, dat de slechte dagbladen vernieuwvuldigen als onkruid; dat er minder goede dan slechte gazetten bestaan; dat het kwaad zich veel gemakkelijker verspreidt dan het goed. Zij moeten dus begrijpen, dat de goede bladen nooit te menigvuldig kunnen zijn, en dienen ondersteund en meer verspreid te worden door hen die de middelen bezitten.

Wie is verplicht die goede bladen te verspreiden? Voorzeker niet de drukker; maar wel de katholieken en namelijk de politieke mannen, welke maar alleen in tijd van kiezing het nut en de belangrijkheid der plaatselijke gazetten schijnen te begrijpen. Jaar in jaar uit strijdt het katholieke blad voor zijne partij, en bereidt de openbare meening van het publiek ten voordeele van hare zinswijze, ten voordeele dus van de katholieke belangen, en het betaamt zeker niet, dat de uitgever alleen hiervan de onkosten drage.

Hij, die door de fortuin begunstigd is; hij, die zonder zorgen noch kommer leeft en geen nood of geene ellende vreest; hij, die honderden, misschien duizenden te verteren heeft; hij, die machtig is door zijnen invloed, door zijne vrienden, kennissen en onderdanen; die katholiek, wil hij dezen naam waardig zijn, is verplicht de goede dagbladen, de goede plaatselijke gazetten, in zekere mate, te begunstigen, te ondersteunen, te verspreiden. Of meenen zij, dat de Paus, de bisschoppen en priesters alleen voor het goede te zorgen hebben? Elke katholiek is verplicht voor den godsdienst en de zedeleer te strijden; elke katholiek is verplicht dat te doen volgens zijne middelen, zijne talenten, zijn fortuin en zijnen invloed. Hoe rijker hij zijt, hoe meer plichten, en er zal u rekening gevraagd worden over het gebruik dat hij maakt van hetgeen God u geleend heeft.

Die talenten bezit, moet ze voor het nut van zijnen evenmensch doen gelden, door

woorden en door werken, en de invloed en de rijkdom moet gebruikt worden voor het goede.

Dit alles is duidelijk, voor wie christelijke gevoelens bezit en zijnen godsdienst begrijpt.

Als wij dus zien, dat het kwaad met meer hardnekkigheid verspreid wordt dan het goed, is het onze plicht dat kwaad met al onze middelen te bestrijden; als wij zien, dat in een oord zoals hier Sint-Truiden en omstreken, menschen gevonden worden, die de boosheid zoover drijven, dat zij zekere vuige gazetten, wekelijks gratis voor niets verspreiden, dan nog meer is het onze plicht, de katholieke bladen te ondersteunen en te verspreiden. Zijn in een dorp, herbergen of andere huizen, waar men goddeloze gazetten stuurt, dan is het onze plicht voor de invloedrijke personen goede bladen in die plaatsen te doen verspreiden. En zijn er menschen, die in zulk geval hunne plichten niet verstaan, dat zij dan, die dat kwaad kunnen belemmeren, het doen ophouden, al bewonen zij diezelfde plaats niet.

De boosheid bevechten en uitroeien, dit is voor elk katholiek een gewichtige plicht; eenmaal zullen wij rekenschap te geven hebben over de schandalen en slechtheden, die wij niet belet hebben waar wij konden. Daarom, de goede dag- en weekbladen ondersteund, zij zijn de voorstanders en verdedigers der katholieke partij.

De zedelijke balans onzer maatschappij.

Van uit den schoot der jonge Balie van Brussel heeft zich eene wesprekende stem, eene machtige protestatie verheven tegen den zedelijke toestand onzer samenleving.

Het is M. H. Jaspas, een veelbelovende advocaat, die zonder omwegen, zonder aarzeling, de maatschappelijke wonde heeft blootgelegd en tevens het geneesmiddel der kwaal aantoonde.

« Onze zedelijke balans — zegt de redeenaar — biedt een te-kort. »
En hij stelt het te-kort vast als volgt :
Het alcoholisme neemt toe.
De krankzinnigheid neemt toe.
De misdadigheid neemt toe.
De zelfmoord neemt toe.
De ontucht neemt toe.

Inderaad, het alcoholisme neemt toe en neemt toe in alle klassen, in alle standen. Het is niet 8 liters 50 wijn, gelijk in Frankrijk, 't is niet 8 liters 80 alcohol, zoals in Duitsland, neen, de Belg drinkt 9 liters 55! De vrouwen en kinderen aftellende, verzwelgt elke drinker jaarlijks 52 liters. Van 269,396 hectoliters, is het verbruik van 1831 tot 1895 gestegen tot 641,977 hectoliters, en het verbruik vermeerdert nog gedurig.

De krankzinnigheid neemt toe in evenredigheid van het alcoholisme.

In veertig jaren zijn de opnamen in de gestichten van zinneloosheid met 250 t. h. aangegroeid. De krankzinnigheid vertoont zich zelfs in de kindersheid.

De misdadigheid neemt toe. Het verschijnsel is eender in Frankrijk, in Italië, in België en elders. — In 1830 waren in Frankrijk 41,140 betichte; in 1880, 146,000; in 1894, 217,093. De misdaden in de jongelingschap bedreven, vernieuwvuldigen.

De zelfmoord neemt toe met 4% 's jaars, en de kinderen zelfmoorden zich!

De ontucht neemt toe. De aan ontucht prijs gegeven vrouwen worden vooral aangeworven tusschen de meisjes van zeer jongen leeftijd, en deze boezemen immers dien afkeer niet meer in van veleer, vooral als zij min of meer bevallig zijn!

« Alcoholisme, zegt de jeugdige en wesprekende advocaat, krankzinnigheid, misdadigheid, zelfmoord, ontucht, zijn de gapende wonden van het maatschappelijk lichaam; dit laatste lijdt nog daarenboven aan inwendige kwetsingen, die, ofschoon minder oogvallend, daarom des te ernstiger zijn. »

De cerebrale bloedeloosheid, de moederplaag, de vallende ziekte zijn menigvuldig geworden.

De speelzucht is heviger dan ooit: beurspelen, weddenschappen en kanspelen misleiden alle geesten. Naar het verslag van M. Montefiore, is te Namen een Kring tot stand gekomen, die uitsluitelijk geopend is voor de werklieden, en waar

deze ongelukkigen hun dagloon gaan in de waagschaal zetten.

De schouwburg is onzedelijk, dertel, wulpsch.

De letterkunde is gekenmerkt door de Fransche letterkunde, welke den stempel draagt van de toomelooste zinnelijkheid.

Er is eene eerlijke, zeer eerlijke drukpers, maar zij wordt door het groot publiek niet of weinig gelezen, en hier brengt M. advocaat Jaspas, in het voorbijgaan, hulde aan Minister Vandenpeereboom, die, ondanks de vinnige beddingen, de dwaze beschimpingen en zelfs den hoon en laster van politieke vijanden, een dam heeft opgeworpen tegen den besmettenden stroom der zedenbedervende lezingen.

De jonge advocaat, na gespreken te hebben over den familiegeest, die verslapt en vergaet, handelt over den klassenhaat.

Vaderland noch godsdienst zijn toereikend om de harten te vereenigen, welke door den strijd van eigenbelang, van baatzuchtigheid verdeeld zijn. Ondanks eene onbetwistbare vermeerdering van welzijn, worden de volkseischen dringerder en talrijker. De eerbied, evenals de bescherming van voorheen, hebben schipbreuk geleden. Onze Parlementen zijn de kampplaats geworden van een even dorren als bitsigen woordenstrijd. De regeringloosheid verheft de vernietiging tot leerstelsel.

Op de christelijke zedenleer heeft men inbreuk gedaan, ziedaar de oorzaak der kwaal.

In de geesten heeft zich eene diepe verwarding doen gevoelen. Velen zijn van den godsdienst afgeweken. Eene droevige, pijnlijke twijfelleer heeft de harten overmeesterd en weldra is de zedelijke verslapping gevolgd. De twijfel, ongelukkiglijk, is niet blijven stilstaan in de hoogere kringen; door de kracht van het voorbeeld en der navolging is hij een dalenden loop ingeslagen; hij is in de massa's gedrongen, en wat al rampspoedige uitwerksels heeft hij gesticht!

Wat al nieuwe noodwendigheden heeft hij doen ontstaan! 't Is niet het noodzakelijke, 't is het onnoodige dat men vordert.

Na een treffend tafereel te hebben geschilderd van het Romeinsch verval en de opkomst van het christendom, roept de redeenaar der jonge Balie uit :

« Wij moeten de opvoeding van ons hart hermaken. Dikwijls heeft men gezegd : Het maatschappelijk vraagstuk is een zedelijk vraagstuk. De kwalen, waaraan onze samenleving mank gaat, hebben een bovenzinnelijke oorsprong... Het is in de ziel en in het geweten onzer medeburgers dat de bron zoowel als het geneesmiddel der crisis bestaat. »

Het is uit de diepte van het menschelek gedachte dat de bron des kwaads ontspringt; 't is uit de diepte van 't menschelek hart dat de bron van het goede moet ontspringen.

Eenige diepe wonden eischen eene verbinding. Te lang hebben de bevoorrechten de anderen vergeten, te midden der genieting van weelde, van ijdelheid of van verstand. Het alcoholisme, de zinneloosheid, de zelfmoord, de ontucht, de misdadigheid, gansch de aangroeiende staat der menscheleke ellenden gebiedt hun te handelen.

Ziedaar eene redevoering, eene geloofsbelijdenis, die men zich schier niet meer herinnert in eene jonge Balie gehoord te hebben. Zulke krachtige, manhafte taal beurt op en levert stof tot overweging.

De Pastoors. — Het Geld. Het Geloof.

2de ARTIKEL.

Wij herinneren onze lezers dat, onder dit opschrift, het Truiersch smaaddblad zestien kluchtspelen meedeelde, om te bewijzen(!), dat, sedert achttien eeuwen, Paus, bisschoppen en priesters kluchtspelers en *bon viveurs* waren, en dat het katholiek geloof slechts een geldwink is.

Er bestaan hier ter stede eene handvol schreeuwars, die lawijt maken als een alvernield werktuig en die zich voor zending genomen hebben, aan alleman de les voor te spellen. Arme jongens! Zij willen zelfs de Kerk naar hunne goesting veranderen, en weten zoo maar op alles aanmerkingen te maken, hetzij aan of tegen den Paus, hetzij op de bisschoppen, en drijven de goedheid zoover, dat zij de priesters vermanen of berispen!

Arme, ellendige manneken! Wie zijt

gij dan, om aan Leo XIII, aan wiens gezag en wetenschappen de vermaardste en hooggeplaatste dezer eeuw hulde brengen, om aan onzen Grooten Paus raadgevingen te durven geven of opmerkingen te maken! om onze bisschoppen, om onze priesters te bespotten of te bezwadden! Wie zijt gijlie, uitzinnige en hoogmoedige schrijvelaars? Of waant gij u misschien zoo zuiver, zoo eerlijk, zoo rechtschapen, zoo belangloos, om u het recht toe te kennen, alleman, groot en klein, te beoordeelen volgens uw klein vermogen! Ah! moest men op uwen handel en wandel letten evenals gij onze priesters bespiedt; moest men uw gedrag beoordeelen, uwe daden beoordeelen evenals gij het gedrag en de daden onzer geestelijkheid beoordeelt, wat zou men andere gewichtige openbaringen kunnen maken, andere aardige ontdekkingen kunnen doen! Is er een enkel onder u, die aan zulk onderzoek, en aan de ontdekkingen en openbaringen die er uit volgen, zou wederstaan?

Waarom dus, als het priesters geldt, en er één op tien knizend valt, den steen op gansch de geestelijkheid geworpen? Waarom, als het priesters geldt, niet willen zien al het goed wat zij doen, al de opofferingen die zij zich getroosten? Waarom, als het priesters geldt, al hunne werken en daden als onbeduidend aanzien, of als het gevolg zijnde van eigenbaat? Waarom, eindelijk, als het priesters geldt, hun de rechtvaardigheid en de hulde niet toebrengen, waar zij het verdienen, en waarom hen in uwe dagbladen voorstellen, alsof al het kwaad der wereld door den Godsdienst veroorzaakt was?

De Pastoors, het Geld, het Geloof!

Dit opschrift zestienmaal geplaatst op lastere artikelen, moest, volgens uwe meening, een doodsteek zijn voor de pastoors, voor het geloof. Onnoozele sukkelars! Gij zijt toch zulke kleine kefferkens in vergelijking met die groote doggen der vrijdenkerij, der vrijmetelarij en der Joderij, welke in alle landen sedert eeuwen de Kerk van Christus, het katholiek geloof aanvallen, doch vruchteloos, immer vruchteloos. « Wie van papen eet, zeide een staatsman, zal er van barsten. »

Wij verlangen niet, dat gij er van barstet, maar dat gij u bekeert of grijnzet van spijt, nadat wij u onze zestien artikelen over Geloof, Geld en Pastoors zullen opgediend hebben. Daar, leest het volgende:

De verslaggever van het budget van het openbaar Onderwijs in Frankrijk tiert van angst en schrik bij het ontdekken van een teeken des tijds, welk hij in het loopend jaar 1897 aan de weigende Kamers kenbaar gemaakt heeft.

Volgens gezegden verslaggever, loopt de bevolking der Staatsscholen meer en meer gevaar, en ontvluchten de schoolkinderen van jaar tot jaar deze scholen, om naar de geestelijke scholen over te gaan. De gestichten bestuur door geestelijken, hebben van 1 Mei 1896 tot 1 Mei 1897 4.326 scholieren bijgewonnen. Dit brengt het cijfer der leerlingen van de katholieke gestichten op 84,569, hetgeen het getal zoo groot maakt als dat der officiele scholen en *lyceums*.

Eindelijk bestatigt de verslaggever, Mr Bouge, dat het wereldsch internaat de familien bijzonder begint tegen te strijden, terwijl de godsdienstige of katholieke kostscholen meer en meer behagen, bijgewoond en aangeprezen worden. De kostscholen door geestelijken bestuur, hebben indertijd het getal hunner kostgangers met 3.423 kinderen zien vermeerdere! — Geldmannen, hein?

Ander feit, waar de geldzucht klaarlijk is : De geestelijke schoolopzienaars van het lager onderwijs trekken geene vergoeding voor onkosten van verplaatsing of verblijf. Waarom dit verschil met de officiele schoolopzienaars? Waarom deze onrechtvaardigheid?

De wereldlijke hoofdspecteurs trekken: 7.000 tot 7.500 fr. voor de eerste klasse. 6.000 tot 6.500 fr. " tweede " 5.000 tot 5.500 fr. " derde " als jaarwedde, en daarenboven nog 2.400 frank als vergoeding voor de onkosten van verplaatsing en verblijf, per jaar, om de helft van hun gebied te bezoeken, wijl zij slechts eenmaal op twee jaren gansch hun *ressort* moeten gaan bezoeken.

De diocesane hoofdspecteurs hebben

slechts 4.200 fr. als jaarwedde en geene duit vergoeding voor de onkosten van verplaatsing en verblijf, en hem blijft dus nog 4.200 — 2.400 of 1800 fr. jaarwedde over.

De kantonale geestelijke inspecteurs hebben :
4.000 tot 4.500 fr. voor de eerste klasse.
3.500 tot 3.800 fr. " tweede "
3.000 tot 3.500 fr. " derde "

Zij ook trekken geen centiem vergoeding voor de onkosten van verplaatsing. Hetgeen toch niet belet, dat, als onze tegenstrevers in hunne gazetten schrijven over de inspecteurs van het onderwijs, zij altijd herhalen, dat het Beheer de pastoors met geld overlaadt!

Vakverenigingen.

Mijnheer *De Tram*,

In uw nummer van 6 November II., sprekende van de wet onlangs gestemd in de Kamers, nopens de Vakverenigingen, verdedigt u achtbare correspondent allerbest de zienswijze van het katholiek Bestuur; maar overdreven is de vrees en het mistrouwen, welke hij toont jegens de Vakverenigingen, zooals zij thans ingericht waren. Hoe zouden, bij voorbeeld, onze Boerenbonden eenig gevaar opleveren voor de vrijheid, of voor het goed van hunne leden; hoe zal ooit iemand in onze Bonden een middel zien om de werkende klasse te beheerschen? Door de nieuwe wet zullen al deze Vakverenigingen in samenwerkende Maatschappijen moeten veranderd worden, en dat zal misschien wel zoo gemakkelijk niet geschieden, en niet zoo eenvoudig zijn als velen het meenen. En welk voordeel voor de leden? Geen. Welk nut in die verandering? Geen.

Maar, zeggen er velen, het amendement Helleputte zou den kleinhandel gedood hebben. Niet eerder dan de samenwerkende Maatschappij. Integendeel. Want het is niet door weten dat men den kleinhandel kan doen leven of sterven; de kleinhandel sterft door de concurrentie, welke hij aan zich zelven doet. Er is een veel te groot getal kleinhandelaars, en deze doen elkander eene doodelijke concurrentie aan; ten andere, de middelaars zijn te talrijk en slorpen een groot deel der winsten op. Daardoor zijn de koopwaren duurder, en de koopers zijn ontevreden en protesteerden, ofwel, richten samenwerkende of naamloze maatschappijen op.

Als men dus voor de Vakverenigingen het recht vraagt om handel te drijven, dan drukt men zich slecht uit; want er is hier alleenlijk kwestie aan de lieden van hetzelfde ambt de mogelijkheid te verschaffen van hun ambt uit te oefenen, en van te dien einde handelingen (verkoopen of aankopen) te doen, tot het uitoefenen van hun ambacht noodzakelijk. Welk recht heeft men om aan de ambachtslieden, aan de kleine landbouwers te verbieden van winsten te doen op den verkoop hunner producten? En waarom moeten het lieden zijn, kapitalisten in sociëteiten vereenigd, welke vreemd zijn aan de ambachten, die de winsten van die verhandelingen in hunne tescb steken?

Men begrijpt, hoezeer zij zich verdoolden, zij die meenden, dat de aanhangers van het amendement Helleputte het inzicht hadden Handelsmaatschappijen van de Vakverenigingen te maken. Wel integendeel; zij willen de Handelsmaatschappijen in hunnen natuurlijke werkkring beperken, en aan de werklieden-meesters de exploitatie van hun ambacht, evenals aan de kleine landbouwers de exploitatie der landbouwnijverheden voorbehouden. Was dat niet billijk? En hadden MM. Helleputte, Cartuyvels en anderen, zoo groot ongelijk, zulk amendement te verdedigen? Immers, hun stelsel vereenigde in dezelfde handen het kapitaal en het geld?

X.

Weerklank

van het NATIONAAL CONGRES der Derde-Ordedelingen van S. Franciscus.

Redevoering van den Z. E. H. VAN BRUYSSSEL, Pastoor-Deken van Oudenaerde, over de oprichting der Vergaderingen.

Geachte Medebroeders, het is met eene zekere vrees, dat ik hier het woord neem. Immers ik moet een punt bespreken waarvan ik zelf, wel is waar, ten volle overtuigd ben, maar nochtans waarop ik vrees wel enige tegenspraak te ontmoeten. Ik moet u toonen

hoe gemakkelijk het is vergaderingen van de Derde-Orde in te richten. Ja, zullen er velen denken, gemakkelijk om te zeggen, maar niet gemakkelijk om te doen! Vergaderingen inrichten voor vrouwenpersonen op groote parochiën, dat kan er nog door, zelfs voor manspersonen, in sommige groote steden, dat is gemakkelijk. Maar vergaderingen inrichten, vooral voor mannen in de gewone dorpen, dat is zeer moeilijk, dat is dikwijls onmogelijk.

Luister, Bemide Broeder die zo sprekt: Onmogelijk! zegt gij. Maar indien Napoleon zeggen diert: «Impossible n'est pas français» dan zeg ik met veel meer reden dan hij: Onmogelijk is geen Vlaamsch, onmogelijk is geen Belgisch. Ik ga zelfs nog verder: Moeilijk, zegt ge. Ik antwoord u: Moeilijk is geen christene taal; moeilijk is een woord dat in het woordenboek van eenen christene geene plaats moet vinden. En waarom niet? Het is dat de christen in zijne onderneming niet alleen staat, maar dat God aan zijne zijde is, dat God hem bijstaat, en met Gods hulp zijn wij almachtig. *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* Indien God voor ons is, wie dan zou ons tegenkamen? zegde de Apostel. En Thomas a Kempis insgelijks: «*Fac quod in te est, et Deus aderit bono voluntati tuae.*» Doe wat in uwe macht is, en God zal uwen goeden wil bijstaan.

Dit is vooral waar, als wij een werk ondernemen dat God zelf ons oplegt, waar God zelf ons toe aanwakt.

Welnu, is dit hier het geval niet? Paus Leo XIII, tot verscheidene malen toe, heeft gesproken, heeft ons aangewakkerd, heeft aangedrongen om de Derde-Orde te doen herleven en uit te breiden. Met volle waarheid mag men zeggen: *Roma locuta est*, Rome heeft gesproken, bijgevolg God wil het! Aan 't werk dus, mijnheeren; niets is moeilijk voor God, niets ook is moeilijk voor deen die werkt op het woord en met de hulp van God.

Het moest den Apostelen ook moeilijk schijnen van te lukken in hunne vischvangst, waar het Evangelie van spreekt: zij hadden gansch den nacht gevischt en niets gevangen, omdat Jesus met hen niet was. Doch zooaht Jesus aan hunne zijde stond, in hun schippen was gekomen en gezegd had: «Steekt in zee en werpt uwe netten uit.» was Petrus gereed: «Op uw woord, zei hij, zal ik de netten werpen.» Hij deed het, en zie, de visschen kwamen toegestroomd zoodanig dat hunne netten scheurden en hunne schepen schier verzonken. Juist zoo is het op het schippen der heilige Kerk. Jesus ook is met ons. Jesus' Stadhouder, Paus Leo, roept ons toe: *Duc in altum*, steekt maar de volle zee der wereld in en werpt uwe netten uit, om Derde-Ordelingen te visschen en aan te werven.

Welnu, Priesters, mijne medebroeders, als nieuwe Apostelen, roepen wij uit met Petrus: Op uw woord, Heer, niet gearzeld! Wij werpen de netten uit van onzen jeugd, de netten van onze werkzaamheid, de netten van onzen moed, om Derde-Ordelingen aan te werven en Vergaderingen te stichten. Bepeest het maar: indien gij op God betrouwlijk Petrus, de visschen zullen komen toegestroomd en uwe netten zullen scheuren, 't is te zeggen, de lokalen uwer vergaderingen zullen oopgepropt zijn van Derde-Ordelingen en overstromen.

Maar, hoor ik zeggen, wij hebben allen het betrouwen van Petrus niet om van God mirakelen te bekomen. Dit is waar, ja, wij zouden soms al eerder Thomassen zijn door ons klein geloof, dan Petrus door ons betrouwen. Misschien zelfs, op 't oogenblik dat ik spreek, op 't oogenblik dat ik u opwek, om vergaderingen in te richten en u dien schitterenden uitslag beloof, misschien zijn er die inwendig zeggen gelijk Thomas: Dat zou ik willen zien eer ik het geloof!

En waarom dan zou men niet lukken? Welke zijn de redens, welke zijn de oepwingen die men bijbrengt tegen 't oprichten der Vergaderingen.

Vooreerst, zegt men, de tijd ontbreekt mij. Ja, het is misschien een priester, een levervolle priester nochtans, die zegt: Ik heb geen tijd. Ik moet 's Zondags biecht hooren, heilige Communie uitdeelen, de mis opdragen, preeken, catechismus doen, Zondagschool, respers en lof, congregatie van Onze-Lieve-Vrouw, vergadering der Xaverianen, misschien patroonschappen, werkmanskring, enz.: Ik heb geen tijd. 't Is ook misschien een wereldlijke persoon, vol deugd en lever voor het goede, Derde-Ordeling voor zich zelven zovoel men wil, maar voor vergaderingen: Ik heb den tijd niet, zegt hij, ik moet 's Zondags de priesters helpen voor alle goede werken, voor Zondagsscholen, patroonschappen, kringen, en wat weet ik nog meer: er blijft mij geen oogenblikken tijd meer over om aan vergaderingen te denken.

Mijnheeren, daar kan iets van zijn; en verre van mij den iver en de zelfopoffering te betwisten. Ik ben de eerste om er openlijk hulde aan te brengen. Men doet hedendaags wonderen om het goede te stichten. Maar geenen tijd! Onlangs hoorde ik van eenen priester gewagen, die buiten 't bestuur eener moeilijke parochie en talrijke liefde werken, nog middel vond om hooge studien te doen en geleerde boekwerken te schrijven. «Maar, vroeg men hem eens, hoe vindt gij tijd voor dat alles?» — «Bah, antwoordde hij zonder aarzelen, men heeft tijd waar men tijd wil voor hebben!» Schoon antwoord, mijne Broeders, en rijk aan betekenis. — Zoo verstanden het onze Vlaamsche voorouders, die in hunne kernachtige en krachtige tale zegden: «Hebt ge geen tijd, ge moet tijd maken.» Zoo verstand het de H. Paulus, die zegde: «Ge moet tijd koop en den verloren tijd afkopen, *redimite tempus.*» — Alles hangt af van de regeling des tijds. Met een weinig goeden wil, kunnen priesters zowel als wereldlijken zeer licht een half uurken tijds vinden in de maand om Vergadering te houden.

Gebrek aan tijd is dus goede reden die stand houdt. (Wordt voortgezet).

Kartel en Evenredige Vertegenwoordiging.

De liberale gazetten — en ons rood-groen-blauw koolblad van den halven Uil aapt ze na — hebben het in 't gedacht gekregen, na het mislukken van de fameuze *Liberale Eendracht* zaliger, van eene *Kartel*, dit is eene samenspanning te vormen om de *Evenredige Vertegenwoordiging* voor de Kamers door te halen. Het nieuw program der armzalige kwijnende

partij zou slechts één artikel hebben: R. P. of Evenredige Vertegenwoordiging. «Het Ministerie omverwerpen» zou het eenige doel zijn van die *Kartel*. Zij zelf zeiden het niet; zij hadden de katholieken verzocht in die samenspanning te treden. Doch de *Flandre libérale* bekent thans het volgende:

«De socialistische drukpers is wel niet juist tegen de *Kartel*; zij wacht. En tot heden heeft hun toek nog niet gesproken. Vooruit keurt het ontwerp niet af, maar denkt, met het *Journal de Gand*, dat het algemeen stemrecht ook op het kiesprogramma met de Evenredige Vertegenwoordiging moest staan. Men weet, dat van Beveren zich rechtuit aanhangen verklaard heeft van eene vereeniging met de liberalen. Niettemin meent hij, dat eene samenspanning of *Kartel* meer ten voordeele van de liberalen dan van de socialisten zou wezen. Misschien wel. MAAR, WAT MAAKT DIT? ONS GEZAMENTLIJK VERLANGEN IS IMMERS HET GOVERNEMENT OMVER TE WERPEN! EN WANNEER denken de socialisten, dat zij dit zouden kunnen?»

't Is dus gezinszins de Evenredige Vertegenwoordiging, welke de liberalen beoogen; 't is slechts om eene beschermende driefvoudige samenspanning te vormen tegen de katholieken. Maar hunne kriegslist is ontdekt.

Wij zijn voor de Evenredige Vertegenwoordiging: wij hebben het meermalen bekend. En indien dit stelsel, in de Kamers, door M. Beernaert voorgesteld, verworpen werd, is het dank aan eenige katholieken en aan al de liberalen die er zetelden. En nu, dat deze geene de kleinste kans meer zien om, nog, zelfs in klein getal, de Kamers in te geraken, hebben zij een nieuwe oorlogsmachine tegen de katholieke meerderheid meenen te ontdekken, en 't is de Evenredige Vertegenwoordiging die er het gestel moet van maken. Aan den oepwing van de oude peter-moet, welke den naam van *Flandre libérale* draagt, hebben al de zoogezegde partisans van de Evenredige Vertegenwoordiging als één man beantwoord: Liberalen, socialisten, nieuw-democraten zwaaien een papier op hetwelk geheel hun program in twee letters geschreven staat: R. P. *Evenredige Vertegenwoordiging*; en daarmee is België gereed, zulle! Want met die twee tooverachtige woorden gaan zij doen tuimelen en ten gronde slaan al wat den naam van christen draagt, en zich eindelijk meester maken van die fameuze ministerieele portefeuilles welke zij zoolang en zoo vurig verlangd hebben!

Goed berekend, mijne beste kluchtspekers, zeer goed beraamd! maar... want er is een maar, zulle, vooreerst zal er kwestie zijn van tot de Evenredige Vertegenwoordiging te bekeeren de laatste Markgraven (!) van het liberalisme en al de socialisten, welke in de Kamers zetelen, *Beati possidentes!!!* En als deze bekeering zal geschied zijn, dan zullen de laatste katholieken, welke er zich nog tegen verzetten, al lang begrepen hebben, dat de Evenredige Vertegenwoordiging het eenigste kiesstelsel is, rechtvaardig en overeenkomstig met den geest der Grondwet... dan zullen al de krijgskundige berekeningen en voorstellen van de *Flandre* en hare naipers al lang in duigen liggen.

R. P. AMEN.

Maandagrust!

Uit cijfers, getrokken uit het verslag der Koolmijnmaatschappij van Trieu-Kaisin (Henegouwen), blijkt, dat het algemeen getal der dagen dat er gewerkt werd voor het jaar 1896-97 beliep op 403,845. Ziehier nu het getal der dagen... van drinken en slemperij!

Maandagrust (!)... 10.634 dagen.
Dinsdagrust (!)... 3.234
Rust (!) op de dagen van betaling 733 d.
Samen 14.601 dagen van arbeidstaking.
Geteld aan 4 fr. daags, maakt 14.601 x 4 of 58.404 fr. verloren door werkeloosheid, ter oorzake... van vertraging in de herbergen!

Tel nog eens er bij, dat op iederen dezer dagen van rust (!), er 3 frank in drank verzopen werden, samen 14.601 x 3 = 43,803 frank.

Ten slotte, ziehier dus de rekening:
Verloren door stilstand in het werk 58.404 fr.
Verloren door verkwestingen in de herberg 43.803 fr.
Totaal 102.207 fr.

Wij zeggen, honderd en twee duizend twee honderd en zeven fr. zuiver verlies. Of alcohol de oorzaak is van veel ellende? Voeg er nog eens bij 't getal vechterijen en twisten op straat, in de kroegen en in de huisgezinnen ontstaan, ter oorzake van de dronkenschap der werkstakers, tusschen mannen die «konijn» waren. En wie zal ze tellen, het getal slagen ontvangen door hunne vrouwen, het getal hongerkreten door hunne kinderen geuit, het getal bedreigingen of verwenschingen door die drinkbroers tot hunne ouders gericht!

Die platbroeken... neen, die schobbejakken!

«Zijt gij het, V. Burgerkens, of is het Simon die, op 2 October ll., een naamloos brief, in keukenfransch geschreven, aan De Tram stuurde.» Deze is de vraag welke wij tweemaal aan 't smaadschrift van de Markt zonden. Na twee maanden wachters, stelt het *armduilig* schreeuwertken: «Kom naar ons bureel en wij zullen

u den brief toonen welken wij van M. Simon ontvangen hebben.» Wij antwoorden u: «Kom naar ons bureel, en wij zullen u den naamloos brief toonen, welken gij, platbroeken, geschreven hebt.» Die een valschen brief kan schrijven, kan hem ook onderteekenen, en wij houden staan, dat gij die den Franschen brief gefabriceerd hebt: immers in uwe nummers van 19 September en 30 October (meenen wij) kondigt gij reeds aan dat De Tram gerechtelijk vervolgd zal worden, om gezegd te hebben, dat alhier een onzedelijk stuk werd gespeeld. Gij hebt dan naar den H. Simon geschreven en herschreven, en daar de H. Simon geene nieuwe bevestiging wilde begaan met ons te vervolgen, hebt gij eindelijk, na lang dralen, de snoodheid gehad zelfs eene zoogezegde brief van Simon aan De Tram en aan De V. Burger te sturen, om uwe lezers te bedriegen. Wij hebben onze zinswijze volgehouden, onze beoordeeling over Simon's stuk herhaald, en... uwe bedreigingen misacht, wetende dat wij met eene hoop platbroeken en schobbejakken te doen hadden, en niet met eerlijke, echte en franke liberalen, welke wij eerbiedigen kunnen, maar met schaamteloze, oneerlijke en onbeschofte socialisten, welke van de redactie van den socialistischen *Truinaar* zaliger tot die van den rood-blauw-groenen V. Burger overgegaan zijn. De wolven hebben een schapenvel aantrokken, maar zijn toch wolven gebleven.

PS. Wij zullen eensdaags dien naamloos brief mededeelen, en houden staan dat hij op het bureel van De V. Burger geschreven werd: immers ware het anders, dan zou sedert lang de Heer Simon gevolg aan zijne bedreigingen gegeven hebben.

Landbouw.

Het miswassen of *rachitism* der kieken is gewoonlijk het noodlottig gevolg van vochtige verblijfplaatsen of van een onvoldoende ten opzichte der phosphatische voedingsstoffen. Dit miswassen vindt men ook onder de kleine kieken, als zij voortkomen van oude henen of hennen welke geene vrijheid genoeg hebben. De landbouwers vergeten meestal dat zij geene hoenders op hunne hoeve moesten hebben boven de vier jaar; want van 2 tot 3 jaar leggen zij de meeste eieren en kunnen zij profijt opleveren; later niet meer. Boven de drie jaar mogen de hoenders verkocht worden en opgegeten.

Om het miswassen voor te komen, moet men een weinig kalkphosphaat bij hun voedsel mengen, of nog beter, hun voedsel bezorgen rijk aan phosphatische principen, zoodaals een mengsel van gekookte klaver, sproetenmeel en vermorzelde haver, bij hetwelk men eene handvol grof zout voegt, en een weinig zemelen. Dit mengsel is wel het beste voedsel dat men de hoenders kan toewerpen om 't miswassen voor te komen. Een weinig kalkwater om te drinken is ook genoegzaam.

't Is niet voldoende vele en schoone henen te hebben op de hoeve; men moet bijzonder zorgen om er goede en winstgevende te bezitten.

Vragen en antwoorden.

Het *Truieresch* smaadschrift, welk immer *schampavie* speelt als men het belangrijke vragen stelt, en welk met hoon en woede, of met de krapuleusste uitdrukkingen en een bokkesprong de antwoorden ontvangt, die men wel wil geven, vraagt ons ootmoedig, wat er gedaan wordt met het geld dat de bedevaarders van Lourdes storten voor hunne reis.

Daar wij van het Comiteit dezer bedevaart niet zijn en dus geene oogskens in deze rekeningen hebben, zenden wij gezegd papierje naar dit Comiteit, dat voorzeker met het grootste plezier er op zal antwoorden.

Van onzen kant verzoeken wij ootmoedig dat geuzenpapierken, ons te willen zeggen wat zekere liberale Heeren met het geld doen, welk men komt offeren in de kapellekens, die op hunnen grond gelegen zijn, en naar dewelke zij de bedevaarders lokken! Zoo een papierje, dat overal zijnen neus insteekt, zal dit wel weten en ons kunnen inlichtingen geven. We wachten.

DE TRAMKRABBERS.

De suikerfabrieken.

Honderd en drie en twintig suikerfabrieken hebben gewerkt in de *campagne* 1896-1897. Ziehier de hoeveelheid inlandsche suiker van de vijf laatste jaren voortgebracht:

1892-1893=143,000,000 kilogrammen.
1893-1894=188,000,000 id.
1894-1895=208,000,000 id.
1895-1896=182,000,000 id.
1896-1897=235,000,000 id.

In dit laatste getal telt de provincie Antwerpen voor 8,925,000 frank.
Brabant voor 32,680,000 "
Oost-Vlaanderen voor 8,636,000 "
West-Vlaanderen voor 28,712,000 "
Henegouwen voor 81,189,000 "
Luik voor 53,358,000 "
Limburg voor 9,867,000 "
Namuren voor 11,675,000 "
Luxemburg brengt geene beet en op. De provincie Antwerpen bezit 3 suikerfabrieken; Brabant 15; Oost-Vlaanderen 3; West-Vlaanderen 8; Henegouwen 53; Luik 29; Limburg 6; Luxemburg 0.

Lichtstralen.

De begroting van het openbaar Onderwijs in Frankrijk getuigt nogmaals dat het wereldlijk onderricht bij onze Zuider-

buren meer en meer in minachting geraakt.

Volgens M. Bouge, verslaggever, gaat de beweging der schoolbevolking voort met ongunstig te zijn aan de Staatsgestichten. Inderdaad, sedert den 1 Mei 1896 tot den 1 Mei 1897, hebben de geestelijke gestichten 4,326 leerlingen gewonnen. Dit brengt het cijfer der leerlingen van de katholieke gestichten op 84,569; dit cijfer is bijna gelijk aan dat der lyceums en officieele colleges. — M. Bouge stelt ook vast, dat het wereldlijk internaat aan de families begint te mishagen, terwijl het godsdienstig internaat gezocht wordt. Een bewijs hiervan is, dat de congreganistische scholen het getal hunner kostleerlingen met 3,423 hebben zien vermeerderen.

Volgens loffelijke gewoonte, heeft de *Cercle Patria*, katholieke Maatschappij van Brussel, op Dinsdag, 9 November, om 11 1/2 ure, in de collegiale kerk der heiligen Michaël en Gudula, eene Mis van den Heiligen Geest doen celebreren, ten einde den zegen des Hemels af te smeeken over de werkzaamheden der Wetgeving, welke dien dag hernomen werden.

Binnen zeven maanden — indien de datum niet veranderd wordt — zullen er kiezingen plaats hebben voor de gedeeltelijke vernieuwing van Kamer en Senaat.

De kiezers van Oost-Vlaanderen, Luik, Henegouwen en Limburg moeten tegelijkertijd Volksvertegenwoordigers en Senators kiezen.

Men meldt uit Luik aan den *Courrier de Bruxelles*, dat Z. Hoogw. Mgr Doutreloux op dit oogenblik, eene herderlijken brief bereidt over de christene democratie.

De *Chronique* kondigt aan, dat den 28 dezer, te Brussel, eene algemeene vergadering zal gehouden worden van al de bijtreeders tot de *Alliance libérale*. En zij voegt er bij:

«Als men er maar niet te veel kijft en zich niet bepaalt bij het stichten van eene derde liberale inrichting, onder voorwendsel dat de twee andere elkander niet verstaan.»

Als de liberalen maar zovoel vertrouwen hebben in hunne *alliance*, wat moeten wij dan zeggen?

Vooruit vertelt aan zijne lezers, dat het bij de socialisten niet spookt, het is te zeggen, dat er geene ruzie is in de roode partij.

Stout gesproken is half gevochten, zegt het spreekwoord, en dat weet Vooruit.

Hij weet, dat zijne lezers maar één blaadje lezen, dat ze niet alleen geene katholieke, maar ook geene andere socialistische bladen lezen, zoodaals bij voorbeeld, *La Bataille*.

In zijn nummer van 30 October noemt *Le Peuple*, het Brusselsch socialistisch blad, al de kleinhandelaars *teringlijders van onze maatschappelijke orde*, wier *doodstrijd* men niet moet verlenen; lieden *wier verdwijning eene weldaad zou zijn voor de massa der verbruikers*, personen *wier bestaan schadelijk is, aangezien zij slechts leven dank aan de uitbuiting der verbruikers en der werklieven*.

De kleinhandelaars zullen gevleid zijn. Maar zou *Le Peuple* ons niet willen zeggen van de socialistische herbergiers en marktkramers klein- of groothandelaars zijn?

Men meldt uit Leuven, dat het Amerikaansch College zich dit jaar heeft onderscheiden door het buitengewoon getal zendingen, welke het geleefd heeft aan verschillende bisdommen der Vereenigde Staten.

In Juli zijn 38 priesters ingescheept en werden verdeeld onder 21 verschillende bisdommen der groote Amerikaansche republiek. Voegen wij erbij, dat 42 nieuwe studenten reeds hunne voorgangers zijn komen vervangen, aldus den voorspoed bevestigende van het College, dat met zovoel onderscheiding wordt voorgezeten door Mgr Willemsen.

La Chronique komt, op hare eerste bladzijde nogal, met de volgende geestigheid voor den dag: «Eindelijk heeft het Flamingantisme zijne weerwraak vast. Een brief uit Maastricht meldt, dat het groot lot van de laatste trekking der Tentoonstelling aan een inwoner der stad ten deel viel.

«Het was hoog tijd. De Heer Coremans was al eene ondervraging aan 't gereed maken. De Voorzienigheid is bang geworden.» Bang geworden, ja. Ge zoudt van zoo een flauwen zeveraarachtig bang worden! Wie met zulke argumenten afkomt, die is uitgepraat. En de snullen die aan zulke geestigheid hun half souken geven, verdienen niet meer dan eene trekking... op stoopen.

Stads- en Provincienieuws.

Wegens overvloed van stof, is het feuilleton, enz. moeten verschoven worden.

Maatschappij van Onderlingen Bijstand van Sint-Trui en. — Morgen Zondag, om halfacht 's avonds, algemeene vergadering in 't Casino.

DAGORDE: Betaling van het maandgeld en der boeten.

— Katholieke Eendracht. — Morgen Zondag, om 4 ure na middag, vergadering bij M. Alf. Beets, Dietersche poort.

DAGORDE: Voordracht.

Ter gelegenheid van 's Konings naamdag, zal er Maandag, 15 November, om 11 ure, een plechtig *Te-Deum* gezongen worden in onze hoofdkerk.

Solo-slim. — Verleden Zaterdag is er een solo-slim gespeeld in het koffiehuis Charles Boonen-Neys, Dietersche poort, door den Heer Jacobus Neys. — Klaveren was troef, 7 troeven van den Aas en 6 Harten. De medespelers waren: MM. Frans Straven, Is. Prys en Pro Lenaerts. Proficiat!

Maandag avond ll., om 8 ure, bracht de Koninklijke Harmonie eene schitterende serenade aan onzen kundigen stadgenoot, M. Gustaaf Roselle, ter gelegenheid van de onderscheiding (gouden medaille), welke hij in de Expositie van Brussel behaald heeft met een merkwaardig kunstwerk (*regulateur astronomique*), door hem vervaardigd en tentoongesteld. Proficiat!

Zaterdag, 7 dezer 's avonds, was er zulk een lawijt op de Grootte Markt, dat menig kwezelken zich van angst onder de beddelakens verborg. — Wat was er dan toch gaande? De Redactie van *De V. Burger* had eene aanval van heete koorts gekregen bij het lezen van ons laatste nummer.

De toestand van die arme Redactie reeds heel bedenkelijk zijnde, had de laatste slag haar door *De Tram* toegebracht, de maat doen overloopen... en nu moest «de kat de koord op.» Gelukkiglijk heeft men intijds de heete koppen van die vreeselijke Redactie eens in den grooten waterbak van de Markt kunnen dompelen; anders gebeurde er nog *malleuren* onder alle die te *V. Burgerkens*.

Welk een goed gedacht ons Gemeentebestuur toch gehad heeft van daar dien waterbak zoo wel geschikt te plaatsen, tegen wil en dank van die *V. Mennekens*, welke er niettemin het eerst de nuttigheid van hebben moeten ondervinden.

't Is van onzentwege weinig christelijk die arme sukkelaars in zoo eene Fransche colerie te doen schieten; maar *enfin* die wat verdient krijgt het. Is dat niet fraai?

Tenez, eene vergelijking. *Lezer*, het is u (of uwe keukenmeid) al eens gebeurd een hondje te bezitten, dat zich op een schoonen dag eene... eene onwolvogelijkheid veroorloofde in een hoeksken uwer zaal? Om het beste manieren te leeren, greept gij het met den pels en wreeft het eens duchtig den snuit in zijne... onwolvogelijkheden, niettegenstaande al zijn janken en schreeuwen en spartelen, zijn morren en knorren en blaffen, totdat gij eindelijk, de les voldoende achtende, het dier nog met eene «stamp» onder den staart de deur uitschopet. Zoo is het ook geschied met onzen *V. Burger*.

De Tram heeft dat krapuleus papierje zoodanig in zijn slijk en zijne vuilnis gestooten, gedraaid en herdraaid, dat het thans al bevuilt wat het aanraakt; het tiert, het spawt, het bijt, het kretst. Doch vruchteloos; wij houden het te vast bij den kraag, en het zal ons geen het minste letsel doen met al zijne woede en razenij. Eens dat wij zullen overtuigd zijn, dat de lessen van wolvogelijkheid, die wij hem geven, hem zijne slechte manieren van te eerrooven, te bezwadderen, te liegen en valsche brieven te fabriceren zullen hebben afgeleerd, dan zullen wij die *V. Burgerkens*, evenals de meid met haren ongemaniërdten hond, met eene schop onder de achterbroek op de plaats brengen die voor oneerlijke venten gepast is.

GROOT-GELMEN, 9 Nov. — 't Was hier Zondag kermis, en eene kermis begünstigd met een weertje zoodaals men er nooit in dit seizoen beleeft. Ook was er volk, zulle, en werd er eene maische pint gedronken. Ongelukkiglijk heeft een jammerlijk voorval er een donker wolke in gebracht.

De genaemde G., bediende alhier, stond aan de herberg L. te kijken naar het kegelspel, toen onverhoeds de bal, door een forschen arm tegen de stijlen geworpen, met geweld terugkaatste en terecht kwam op het been van G. Deze liet eenen smartkreet en stortte ten gronde.

Df Vanvalle, van Gelinden, dadelijk bijgeroepen, bestatigde, dat het been gebroken was en verzorgde het oogenblikkelijk. De gekwetste is niet in gevaar, maar hij zal er toch nog al een tijdje mee blijven sukkelen.

BRUSTHEM. — Een hevige gevecht had Zondag ll. alhier plaats tusschen twee jongelieden van het dorp. Zekere B. ontving eene erge wonde aan het kaaksbeen, door een steen, welken hem zijn tegenstrever in het aangezicht wierp. De gendarmerie kwam dadelijk ter plaatse, om een onderzoek te doen. B. zal het aangezicht zeer verscheurd hebben.

KERKOM. — Maandag, 2^{den} kermisdag, werd ons rustig dorpje in beweging gebracht door het aankomen van eene bende werkvrouwen, welke al dansende, zingende en springende de bijzondere herbergen bezochten en er menigen «groot» op zetten. Zij waren in 't veld aan de beetten, toen op eens bij hen het gedacht opkwam van naar Kerkom te gaan kermis houden met hunnen grijzen voorschoot, korten rok en klompen, alles goed met aarde gegarnierd.

Of ze plezier hadden in dit gewaad, valt niet te betwijfelen, want rond middernacht hoorde men nog hunne bevallige!!! stemmen.

GEYSTINGEN. — Verleden Zondag, den 7 dezer, vierde men alhier de jaarlijkse kermis. Volgens gewoonte liep alles rustig en in de beste orde af. Ongelukkiglijk werd er, in het naar huis keeren van

een zestal personen uit het naburige Kessenich, een wreede moord gepleegd. Deze verlieten, omstreeks tien ure 's avonds, de laatste herberg des dorps, langs den grooten steenweg gelegen, zonder dat er tuschen hen den minsten twist had plaatsgehad. Wat er toen verder gebeurd is, zal het Gerecht, dat de zaak in handen heeft, wel wetende te ontsluiten. Nauwelijks, echter, hadden zij eenige oogenblikken bovengenoemde herberg verlaten, — immers het gebeurde op ongeveer 160 meters van de woning, — of er weerklonken drie revolverschoten, en de ongelukkige Ch. H. viel, dooddelijk in het hoofd getroffen, neer. Men bracht hem terug naar de herberg, waar hij, rond één uur 's nachts, den geest gaf, zonder nog het bewustzijn te hebben teruggekomen. De Z. E. H. Pastoor van Geystingen, in haast geroepen, heeft hem nog enkel het Heilig Oliesel kunnen toedienen. De verslagheer onder de bevolking, en de verbittering tegen den moordenaar, vooral te Kessenich, zijn zeer groot, te meer, daar de verslagene een brave en algemeen geachte jongeling was en de dader niet zeer hoog in achtiging stond aangeschreven. De begrafenis van 't slachtoffer heeft verleden Woensdag te Kessenich, onder den toeloop en de deelneming eener overgrote volksmenigte, plaats gehad. De dader is gevat naar Tongeren overgebracht.

ACHEL. — Een bloedig gevecht had plaats te Lille-St-Hubert, bij Achel, in eene herberg nabij de statie: Een werkmans, genaamd Thienpont, welke in 't poederfabriek van Caullille werkzaam is, heeft, in eenen twist, twee personen van Achel ernstig gekwetst. Een der gekwetsten zal misschien zijne wonden niet overleven.

LANDEN. — *IJselijk ongeluk aan de statie van Landen* — Woensdag 's morgens, rond halfvijf, is de genaamde Van Volksem, werkmans, belast met het onderhoud der lampen van de statie, in nachtdienst zijnde, omvergoorpen, en als het ware in twee stukken gesneden door eenen trein van Gent, welke in groote snelheid aankwam.

De machinist had het gevaar bemerkt, maar toen hij zijnen trein kon stil houden, was het te laat. Met de medehulp van eenige werklieden, raapte hij de stukken vleesch van de raden af en verwittigde de familie. De kinderen van den ongelukkige zijn hunnen vader komen herkennen, en deze samenkomst is hartverscheurend geweest. Van Volksem was zeer geacht van zijne overtsen.

Vraag het **REMY-STIJFSEL**, wereldberoemd om zijne goede hoedanigheden en voordelinge prijzen, bij

Goffin-Streignart, eenigen depothouder te Sint-Truiden.

BINNENLAND.

BRUSSEL, 9 Nov. — Een gendarm, die zich met eenige vrienden aan den dans vermaakte, werd door eene geraaktheid getroffen en dood weggedragen.

— Een jonge Heer, die zijne vrienden in een hotel nabij de Zuidstatie zijn « verlovingsdiner » aanbod, werd te midden van het feest verrast door 't binnentreden der politie. Die joviale jongen had het feest bekostigd met geld, dat hij bij de kalanten zijns vaders was gaan ontvaangen, nadat hij om zijn lief gedrag 't huis aan de deur was gezet. Men kan oordeelen, hoe de vrienden stonden te zien! En de bruid niet minder. De « schoonvader » nam de zaak heel wijsgeerig op: « Ik heb toch eens goed gedineerd, » zegde hij.

— *Weeral eene expositie.* — 't Schijnt van nu af besloten dat eene nieuwe Wereldtentoonstelling zal ingericht worden te Brussel in 1905, om de 75^e verjaaring te vieren van de stichting onzer nationaliteit.

— *In 't veld verongelukt.* — Te Zellick, bij Brussel, was een jonge boer van 18 jaar in het veld aan 't werken.

Door eenen misstap viel hij op het scherp zijner zeissen en bekwaam hierdoor eene zware wond aan het been, die zoo hevig bloeede, dat hij gansch bewusteloos was, toen eenige landbouwers, daar bij toeval voorbijkomende, hem vonden.

Men bracht hem naar huis, riep den geneesheer, en toen deze kwam was het te laat. De gewonde had reeds den geest gegeven.

De zuster van dezen jongeling werd over twee jaren door eenen spoorwagent overreden en op den slag gedood.

— *Een slimmerik.* — Een jongeling uit de Herderstraat, te Antwerpen, nam, bij het verlaten eener danszaal in de Diepestraat, uit de schuif van den toog eenen revolver mee, zeggende: Dat kan te pas komen als men eens aangerand wordt.

't Kan toch geen kwaad, ging hij voort, en, wetende dat het wapen slechts met los poeier geladen was, stak hij den loop van het wapen in den mond en loste het schot. Maar het kon meer kwaad dan hij dacht, want het poeier verbrandde geheel zijnen mond, terwijl het schot zijne tanden losrukte.

Na in het politiebureau verzorgd te zijn, werd hij naar het gasthuis van Stuijvenberg gebracht.

— *Voor cyclisten.* — Een ingenieur van Weenen heeft een brevet genomen voor eene stuurstang voor rijwiel, waarvan de handvatsels eene bijzondere brandstof bevatten, om de koude handen te voorkomen. De handvatsels blijven vier uren warm. Wie vindt er nu voor de pedalen ook zoo iets uit?

— *Een hulpcomiteit voor de land-*

verhuizers in Canada. — Een comiteit, bestaande uit invloedhebbende en belangloze personen, komt ingericht te worden te Montréal, met het doel inlichtingen te geven aan de Belgen die van zin zouden zijn naar den vreemde uit te wijken en welke de voorwaarden vereenigen vereischt voor hunne verhuizing naar Canada. Het Comiteit zal ze beschermen, hunne reis evenals hunne plaatsing vergemakkelijken.

Deze Inrichting zal maar deze twee volgende klassen van landverhuizers beschermen: 1° de hoveniers-groenselkweekers, beschikkende over ongeveer 1,500 frank; 2° de pachters-landbouwers, bezittende ten minste 3000 fr.

De Maatschappij St-Raphaël, die in betrekking gekomen is met het Belgisch-Canadaans Comiteit, spoort dringend al de landverhuizers aan, die aan de vereischten voldoen, gebruik te maken van de menigvuldige voordelen welke hun gegeven worden en die het welgelukken hunner onderneming verzekeren.

Al de noodige inlichtingen zullen hun gegeven worden, hetzij door den algemeenen schrijver van de Maatschappij St-Raphaël, Graaf Waldbott de Bassenheim, Buxheim, Souabe, Beieren, hetzij door den bijgevoegden schrijver, ridder Stanislas d'Ydewalle, te St-Andries-bij-Brugge.

— *In een postbureau.* — In den nacht van Zaterdag op Zondag zijn dieven gekomen in het postbureau van Stekene, bij Sint-Nicolaas.

Op het punt zijnde van de brandkas open te breken, werden zij door den postmeester verrast. Toen deze met den revolver in de hand binnenkwam, gingen vijf kerels op de vlucht.

Het Parket van Dendermonde is ter plaatse geweest.

— *Een curieuse barometer.* — Een oude pastoor, uit de Ardennen, meldt hoe men zelf een zeer goeden en goedkoop barometer vervaardigen kan.

Men neemt 50 centigrammen kamfer, item zooveel salpeter en ammoniakzout. Laat afzonderlijk in het waterbad (bain-marie) de drie stoffen smelten in jenever, opdat alles zich zoohaast mogelijk oplosse. Mengt daarna de drie stoffen en giet ze in een groot fleschje lang en smal. Stop het, lak het toe, en hang daarna het fleschje in volle Noorden op.

Blijft de vloeistof klaar en helder, dan kondigt het schoon weder aan.

Wordt zij troebel, dan is het regen.

Vult de vloeistof zich met kleine zwevende wolkjes, dan is er onweder te verwachten; komen er in het bovenste van het fleschje vezeltjes of draden, dan is het wind.

Deze teekens zijn volstrekt onfeilbaar. Ziedaar voor diegenen, welke de luchtveranderingen willen weten en voorzien, en bijzonder voor de landbouwers, die er het grootste belang in hebben, een middel zoo eenvoudig als weinig duur, om een extra goeden barometer te bezitten.

— *Bij zware verkoudheid,* hoofdpijn, hoesten, pijn op de oogen en in de ledematen, neme men een glas water zoo warm mogelijk, waarin eene halve citroen is uitgeperst en eenige lepels suiker zijn opgelost. Men drinkt dit achter elkander uit en begeve zich dan onmiddellijk te bed.

— *Boosaardige gelukwensch.* — Ik wensch u op uwen geboortedag zooveel geluk en zegen als ge noodig hebt, om mij de 200 frank te kunnen betalen, die ge mij schuldig zijt.

— *Werkmeid.* — Waarom hebt ge zoo eenen kleinen vrijer genomen?

Keukenmeid. — Omdat ne grooten niet in mijne keukenkas kan.

— *Rechter.* — Beschuldigde, ge schijnt veel met slechte menschen om te gaan.

Beschuldigde. — Integendeel, ik ga, van mijne jeugd af, om met rechters en politieagenten.

NEDERLAND.

Terwijl de protestantsche tempels verlaten zijn en dreigen in te vallen, bij gebrek aan onderhoud, ziet men dagelijks nieuwe katholieke kerken als uit den grond oprijzen, en dit op al de punten van het land.

De Bisschop van Haarlem heeft onlangs nog de kerk van Rijswijk, sedert kort opgebouwd, ingehuldigd en gewijd. Deze is de vijfzigste kerk welke gezegd Prejaat gedurende de vijftien jaren van zijne bisschoppelijke waardigheid het geluk heeft gehad in te wijden.

Alle deze kerken zijn opgericht geworden door de medelijd der katholieken, en zonder de tussenkomst of medehulp van toelagen vanwege het openbaar Bestuur.

Priesterl. benoemingen.

De E. H. G. Van Venckenray, pastoor te Meldert, is verplaatst naar Stockheim, tot vervanging des E. H. Van Valle, die zijn ontslag neemt. — De E. H. Schroër, kapelaan te Dison, is pastoor benoemd te Kapelmont. — De E. H. Beuvsen, kapelaan te Ougrée, is pastoor benoemd te Fraipont. — De E. H. Coenegracht, kap. te Hasselt, is pastoor benoemd te Zonhoven.

Burgerlijke stand der stad Sint-Truiden.

Aangiften van den 30 Oct. tot 5 Nov.

GEBOORTEN

Mannelijk: 2. — Vrouwelijk: 5.

HUWELIJKEN

Vanruten, Joseph, met Cox, Maria-Cath. Jeugmans, Guil., met Baus, Gertrudis.

OVERLIJDENS

Beckers, Joseph, oud 21 jaar, ongehuwd.

Peeters, Maria-Theresia, oud 72 jaar, wed. van Mewissen, Judocus.

Deckers, Guilielmus, oud 72 jaar, weduwn. van Champagne, Aldegondis.

Decoo, Helena, oud 82 jaar, ongehuwd.

Kinderen onder de 7 jaar, 3.

MARKTPRIJZEN.

SINT-TRUIDEN, den 13 Nov.

Tarwe,	100 kil.	fr. 20,00
Koren,	100 " "	" 15,00
Haver,	100 " "	" 15,00
Garst,	100 " "	" 16,00
Aardappelen de 100 kil. 6,50 fr. Boter den kilo 2,40 fr.		

Op de markt van Zaterdag, 13 Nov., waren te koop gesteld: Koeien 95; Vaarzen 46; Osses 13.

Studie van Mr COEMANS, Notaris te Sint-Truiden.

Verkoop van BOOMEN
te Brusthem.

Maandag, 15 November 1897, om tien ure voor middag, zal de Eerw. Heer Van den Hove, pastoor van St-Pieter, te St-Truiden, ter plaatse, publiek, ten meestbiedend op krediet door den Notaris COEMANS verkoopen:

35 loten Appel- en Noteboomen, dienstig tot alle gerief en tot brandhout, wassende in zijne weide te Nerim, onder Brusthem, aan den kiezeweg naar Waremmes.

Vergadering ter herberge Henri Kindekens. Iedere koper zal een solvablen borg moeten stellen.

VERKOOP

BOUWLANDEN

onder Borloo en Bwingen.

Donderdag, 18 November 1897, om 10 ure voor middag, ten koffiehuize van M. Frans Vanassche, Café du Tribunal, aan het Stadhuis, te Sint-Truiden, zal Madame Goossens-Bronckaerts publiek en ten meestbiedend door het ministerie van Notaris COEMANS verkoopen de volgende Bouwlanden:

1. 22 aren 05 centiares, gelegen te Borloo, in het Meerveld, sectie B, nummers 436 en 437, palende Pauline Cuypers, de wedelede Heeren Ulens, den Heer Baron de Selys-Longchamps, Madame Goyens-Vroonen en consorten, de gemeente Bwingen en eenen weg.

2. 12 aren 90 centiares, gelegen te Bwingen, in het Groot Gravello, sectie A, nummer 181c, reonende de kinderen Vanmarsenille, het Bureau van Weldadigheid en de Kerkfabriek van Borloo, en den Aelsterenweg.

Verkoop van een Huisgoed
EN HUISMEUBELS
te Brusthem.

Maandag, 22 November 1897, om tien ure voor middag, zullen Joseph Delvaux en zijne echtgenote Maria-Agnes Windtmolders te Brusthem, aan hunne woning, bij de kapel, publiek en ten meestbiedend door den Notaris COEMANS verkoopen:

Allerhande Huismeubels, zooals tafels, stoelen, schapraden, ledikanten, ijeren bedden, keukengerief en andere voorwerpen.

De koopen tot 25 frank af te betalen. — De andere koopen, op krediet, mits borg.

Onmiddellijk daarna, ter herberge van den Heer Camille Poelmans:

Huis met grond, groot 45 centiares, gelegen te Brusthem, aan de kapel, sectie C, nummer 243c, palende het klooster, den Heer Baron de Pitteurs Hiegaerts en Byloos.

Uiterhand te koop

Een **SCHOON GOED**, gelegen op 6 kilometers afstand van St-Truiden, bestaande in eene schoone Winning (oud kasteel), begripende groote woning, schuur, stallen en aanhang, hof, weiden, landen en bosschen, samen 96 hectaren, omtrent aan elkander gelegen.

JACHT. — Groot gemak voor de betaling.

Voor alle inlichtingen zich te wenden ter studie van den notaris COEMANS, te Sint-Truiden.

Studie van Mr NAGELS, Notaris te Sint-Truiden.

VENTE DÉFINITIVE

DU

Château de Brusthem
près Saint-Trond.

Le Lundi 22 novembre 1897, à 2 heures de relevée, à l'Hotel du Commerce, sis rue du Haut-Pont, à St-Trond, il sera procédé par le ministère de Mr NAGELS, Notaire à Saint-Trond, à l'adjudication définitive du **SUPERBE CHATEAU DE BRUSTHEM** avec dépendances, comprenant remises, scieries, grandes écuries avec boxes, étables, maison de jardinier ou de garde, ancien château, ferme, parc, jardins légumes, serre, glacière, étang, vergers, prairies et terres, d'une contenance totale de 67 hectares, 35ares 95 centiares.

Cette magnifique propriété, de construction moderne, est située à trois quart de lieu de la ville de Saint-Trond, et à 5 minutes de l'arrêt du tram Saint-Trond-Oreye.

Compris dans la propriété: les *Ruines du Brugh*, ancien château-fort des Princes-évêques de Liège, et un *Tumulus Romain* dénommé « La Tombe ».

Chasse très giboyeuse. La propriété sera mise en vente en masse et en deux lots, dont le premier comprendra: le château avec toutes dépendances, parc, ancien château, ferme, jardins légumes, serre, glacière, étang et verger, d'un seul enclos et d'une contenance de 21 hectares, 93 ares 25 centiares.

Pour tous renseignements, ainsi que pour la visite du château et l'examen des plans, s'adresser en l'étude du Notaire NAGELS, ou chez M. ARSENE LEUNEN, receveur particulier à Saint-Trond.

Verkoop van 2 Huizen met Hof.

Dinsdag, 23 November 1897, om 2 ure na middag, te Sint-Truiden, ten drinkhuize van Joannes Lux, beenhouwer aan Nieuwpoort, zal de Heer Henri van Slype door het ambt van den Notaris NAGELS verkoopen:

Twee neffens elkander staande Huizen met

Hof, samen groot 8 aren, gelegen te Sint-Truiden, achter het Park, reengenooten van eene zijde den Heer Emile Knops, van de andere zijde Madame wed. Thommis-Vanden Ryn, en van achter eene steeg.

In huur bij Kempeners, mits 12 fr. per maand, en Manette, mits 13 fr. per maand.

VERKOOPEN

in het kanton Borg-Loon
Maandag, 15 Nov., Verkoop van Aardhout, te Veulen, door den Notaris Pinnoy.

Woensdag, 17 Novemb., Verkoop van een Huisgoed, te Borgloon, door Notaris Pinnoy.

Woensd., 17 Nov., Verkoop van Slaghout, te Vliermael, door Notaris Ghysens.

Stad Sint-Truiden.

Drie plaatsen van NACHTWAKER zijn open.

Aanvragen aan het Gemeentebestuur te doen worden vóór 16 November 1897.

Sint-Truiden, den 5 Nov. 1897.
De Burgemeester,
G. VANVINCKEROY.

Schrijfkint en pennen **G. Bouhon**
Gouden Medaille
op de Wereldtentoonstelling van Brussel 1897, te bekomen in den Boekwinkel van dit blad, Hamelstraat, 13.

TE KOOP

BIJ FRANS CLAES-LEKENS

Aannemer van openbare Werken
Nieuwe Steenwegstraat, 28, St-Truiden

40.000 vierkante meters *Plancher* geschaafd en geklikt 4/4 en 3/4.

500 kubieke meters *Bruggen* van alle lengten en dikten.

300 kubieke meters *Dantsig-Balken* van alle lengten en dikten.

Al dit hout is gewaarborgd van eerste kwaliteit en heeft gediend voor de timmerwerken der Expositie van Tervuren. Alle concurrentie onmogelijk.

Liefdadigheidsbericht.

Brave ouderlooze meisjes, die zonder dienst vallen, kunnen gratis een onderkomen vinden bij LAMBERTINA MASSET, Tessenderloosche steenweg, te Engsbbergen, in den Congo.

Bij dezelve bezorgt men ook DIENSTMEIDEN.

Apotheek ERN. DE JONGH
Groote Markt, Sint-Truiden.

DE OPVOLGER

GERARD VAN MECHELEN

voorheen Apotheeker van 't Hospitaal,

heeft de eer bekend te maken, dat hij de APOTHEEK van wijlen der heer ERNEST DE JONGH heeft overgenomen.

Hij neemt de vrijheid zich in de gunst van het geëerd publiek aan te bevelen, om met de grootste zorg te vervaardigen alle allopatische en homeopatische Geneesmiddelen en Veerartsenijproducten.

Bij hem zijn te bekomen alle vreemde en Belgische *Apotheekers Specialiteiten*, Minerale Waters en Spuitwater, Breukbanden, Lavementgruizen en alle ander Lavementgerief, Insputters, Pravaz Spuiten, Zuigflesschen (bibérons) en toebehooren, Nestlé's en Stauffer's Meel (voor kleine kinderen), Medicinale Wijnen, enz., enz. En verder alle Chemische Producten.

OVER TE NEMEN

welgelegen HUIS met goed gekalanderde HERBERG en WINKEL, Diestersche straat, op den hoek van Sint-Gangulphus' Kerkhof.

Zich te bevragen bij den bewoner den Heer JOSEPH GOOSSENS.

Niemand meer zonder Strampfen!

2000 paar *echte kalfsteeren strampfen*, schoen en naar de laatste mode gemaakt, te beginnen van 3 frank 50 c., bij EMM. VANSLYPE, Brusthemstraat, 21, Sint-Truiden.

De Gracieuse.

Aan het nieuw verschenen nummer van 1 October is een allerprachtigst kindernummer gevoegd, meer dan honderd tekeningen gevende van allerlei kinder-kledingstukken en waarbij een tweede en bijzonder knippatroon is gevoegd.

Niet een modeblad is degelijker van inhoud dan de *Gracieuse*; niet een modeblad biedt hare lezeressen zulk oneindig getal modellen van alles wat kinder- en vrouwen toilet aangaat.

Het gewoon gedeelte van het October-nummer bespreekt de najars- en winterkostumen; onberispelijke tekeningen van vrouwen-kinderhoeden, vensterversieringen, haakant- en borduurwerk volledigen dat weergaloos nummer.

Het abonnement op de *Gracieuse* begint met 1 Januari, 1 April, 1 Juli en 1 October, en kost: voor 3 maanden fr. 2,50 — voor 6 maanden fr. 5,00 — voor een jaar fr. 10,00.

De uitgave met *gekleurde plaat* kost: fr. 4,00 voor 3 maanden — 16 fr. per jaar.

Men abonneert zich bij de Belgische Boekhandelsmaatschappij en ten bureele van ons blad.

UNE LACUNE COMBLÉE

AVIS

aux négociants, hôteliers et restaurateurs catholiques.

Bien des négociants, hôteliers et restaurateurs catholiques se plaignent amèrement et avec raison de ce que des familles entières catholiques vont s'approvisionner chez des adversaires politiques, alors qu'ils peuvent à des conditions tout aussi avantageuses satisfaire les clients les plus difficiles. Ce n'est guère fort encourageant pour des amis politiques de voir ceux qui viennent demander leurs votes, passer leurs étalages. Cette faute regrettable pour ses conséquences et commise par les catholiques doit être avant tout attribuée à ce que ses derniers ignorent bien souvent les adresses de livraiers catholiques. Pour remédier à ce mal, les éditeurs de la *Croix* se proposent de publier sous le titre: **ALMANACH NATIONAL DES FAMILLES**, une élégante et intéressante brochure que les négociants pourront donner en prime et comme étrennes aux clients.

Prix: 15 centimes.

LES SOUSCRIPTEURS
p^r 25 ex. ont droit à 1/8 de page réclame.
" 50 " " " 1/4 " " "
" 100 " " " 1/2 " " "

Une MENTION dans la liste des négociants, hôtels et restaurateurs catholiques UN FRANC par an.

Adresser les souscriptions à MM. COOLS Frères, éditeurs de la *Croix*, la rue du Poinçon, Bruxelles.

IEDEREEN ZEGT HET! — Voor doodsbrieven en doodsheeldekens, zoowel als voor alle ander drukwerk, kan men nergens beter gaan dan bij JOS. LEENEN, drukker-uitgever, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden, waar men zeker is spoedig, goed goeden koop bediend te worden.

HENRI LIBENS,

Commissionnair-Expéditeur,

Goederenverzender voor alle landen,

heeft de eer bekend te maken, dat hij door de dagelijkse toename zijner klanten, genoodzaakt geweest is zijne inrichting merklijk te vergrooten.

Door deze vermeerdering van paarden, vervoertuigen, enz., is lij thans in staat welklijks met eene vrachtkar ook op Hasselt te rijden alle Donderdagen.

Dus op Thienen, voortaan Dinsdags, in plaats van 's Woensdags.

Op Hasselt, 's Donderdags.

En op beide plaatsen meermaals in de week, als de omstandigheden het zouden vereischen.

Hij neemt ook bestellingen aan voor al de dorpen in den doortocht.

Door nauwkeurige, bereidwillige bediening en zeer gematigde prijzen, beveelt hij zich in de gunst van eenieder, niet alleen voor het vervoer van goederen, maar ook voor VERHUIZINGEN, waartoe hij thans gansch bijzonder ingericht is.

Men zegge het voort.

Uiterhand te huren

Een GEDEELTE van 't kerkje, genaamd van Sint-Augustinus, in de Stapelstraat, tegen de Middelbare school.

Zich aan te bieden op de Bureelen der Godshuizen, te Sint-Truiden.

Te huren

